

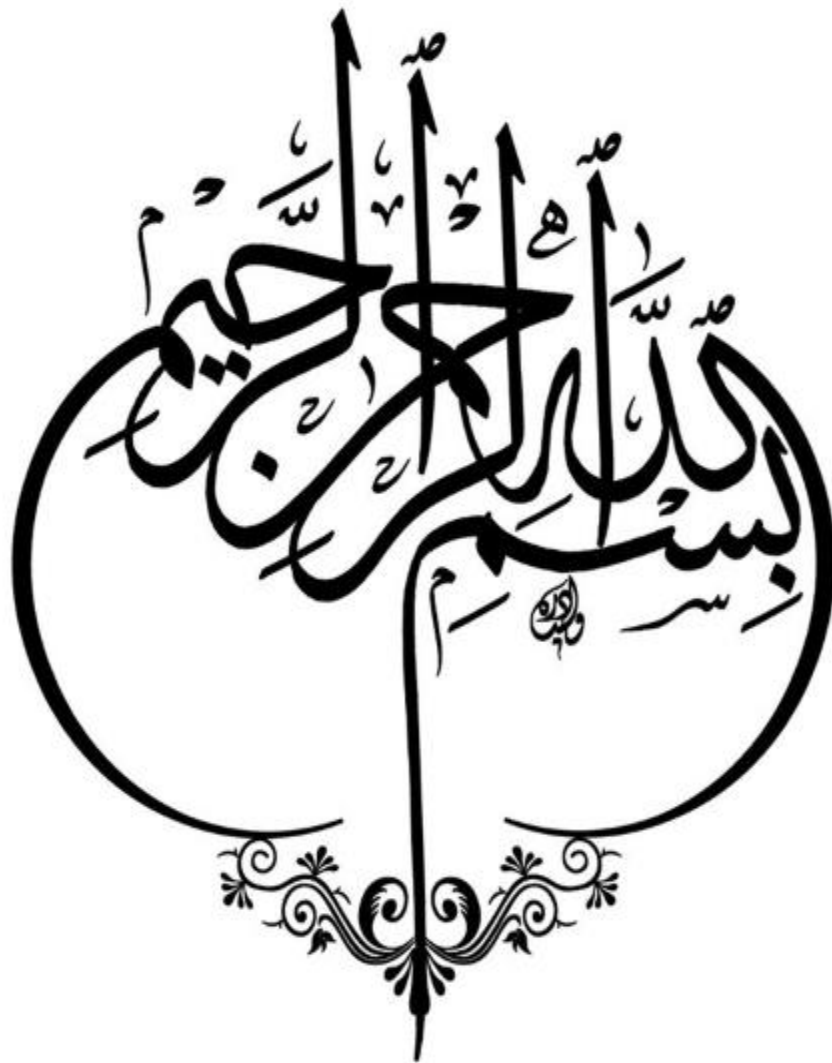
مشروح مذاکرات

سی و ششمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(فوق العاده) – بندهای (۱) و (۴)

(مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۱۴)

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد عالی بانک مرکزی

سی و ششمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) در ساعت ۱۶:۰۰ روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۱۴ با تلاوت آیاتی از کلام ... مجید و ذکر صلوات بر محمد و آل محمد (ص) شروع شد.

آقای دکتر ابوالحسنی: بسم الله الرحمن الرحيم، عرض سلام، وقت به خیر و خوش آمد خدمت همه عزیزان دارم. سی و ششمین جلسه نشست هیأت عالی را که به صورت فوق العاده برگزار می شود را شروع می کنیم. همانند جلسه قبلی که دستورالعمل هایی که قبلاً بررسی کرده بودیم را تصویب کردیم، امروز به همان رویه، به بررسی دستورالعملی که باقی مانده و تصویب نشده می پردازیم. همچنین بانک ها نیز در خصوص تمدید تاریخ چک های برگشتی در دوران جنگ ابهام داشتند که این موضوع را نیز مطرح خواهیم کرد. دو موضوع خارج از دستور نیز داریم. بنابراین اجازه بفرمایید که دستورالعمل تأسیس، فعالیت و نظارت بر موسسات اعتباری را آغاز کنیم.

آقای دکتر اسماعیل زاده: در خصوص دستورالعمل تأسیس، فعالیت و نظارت بر موسسات اعتباری، اگر دوستان حضور ذهن داشته باشند در جلسه قبلی دستورالعمل های مربوط به طبقه بندی بانک ها را ارائه نمودیم که اعضای هیأت عالی زحمت کشیدند و مصوب نمودند. این دستورالعمل ها، یک دستورالعمل مادر نیز دارد که در آن موضوعات مربوط به چگونگی اخذ مجوزها و موارد مشابه آن، در دستورالعمل مذکور پیش بینی شده است. دستورالعمل فعلی تأسیس، فعالیت و نظارت بر موسسات اعتباری، در گذشته به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است و ما فقط این دستورالعمل را متناسب با تغییرات قانون بانک مرکزی و تغییرات در طبقه بندی بانک ها در دستورالعمل های جدید، بازنگری نموده ایم. این دستورالعمل، بسیار مفصل بوده و دارای بیش از ۱۰۰ ماده است که در کمیته تخصصی و شورای تنظیم گری و نظارت بانکی نیز طرح شده است. حسب صلاحدید، اگر تمایل دارید که جزء به جزء به بررسی آن پردازیم و در غیر این صورت به استناد مصوبه شورای تنظیم گری و نظارت، آن را مصوب نماییم.

آقای دکتر مرادپور: این موضوع تغییر طبقه بندی بانک، تکلیف قانونی بوده است که بجز بانک های توسعه ای، سایر دستورالعمل ها مصوب شده است و برای بانک های توسعه ای مقرر شده که در اسرع وقت، کارگروهی تشکیل شود و موضوع در جلسه ای نهایی شود. در مورد بانک های دولتی و اجرای این موضوع دغدغه مهم این است که برای ۲۹ موسسه

اعتباری فعلی چه اقدامی در این خصوص قرار است انجام شود. در خصوص بانک‌های دولتی، برخی از تغییرات این دستورالعمل‌ها موجب تأثیر منفی در مدل کسب و کار این بانک‌ها و قیمت تمام شده پول برای این بانک‌ها می‌شود. برای مثال در خصوص بانک ملی ایران، دولت امکان تبدیل این بانک به بانک جامع را ندارد. چون در حال حاضر، کل بانک‌ها اعم از تخصصی و تجاری در طبقه بانک‌های جامع قرار می‌گیرند. برای مثال در خصوص بانک ملی ایران مقرر شود که از فردا در خصوص نوع و طبقه‌بندی این بانک تصمیم‌گیری شود و در حال حاضر این بانک، بانک جامع است. ولی با توجه به این که این بانک در حال حاضر نسبت کفایت سرمایه ۱۳ درصد که لازمه بانک‌های جامع است را ندارد، در دسته‌های پایین‌تری در طبقه‌بندی بانک‌ها قرار می‌گیرد. با توجه به این که بانک ملی ایران، بانک تخصصی و توسعه‌ای نیست، قاعدتاً در دسته بانک‌های تجاری قرار می‌گیرد. فعالیت در طبقه بانک‌های تجاری دارای محدودیت‌هایی است. برای مثال، بانک‌های تجاری امکان جذب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز ندارند. الان بجز بانک ملت که نسبت کفایت سرمایه بالایی دارد و می‌تواند بانک جامع باشد، سایر بانک‌ها نمی‌توانند در طبقه‌بندی بانک جامع قرار گیرند. بانک‌های سپه، صادرات ایران، تجارت، ملی ایران و رفاه کارگران، اگر در آینده در طبقه بانک‌های تجاری قرار گیرند و امور مربوط به بانک‌های جامع را انجام ندهند، مبلغ ۶۴۰ همت سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز دارند. بعد از تغییر طبقه این بانک‌ها و عدم امکان اخذ سپرده قرض‌الحسنه، تکلیف این بانک‌ها چیست؟ در خصوص بانک‌های تخصصی هم به همین شکل است. در صورت عدم جذب منابع قرض‌الحسنه، امکان اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه نیز در این بانک‌ها نیست. دولت نیز امکان افزایش سرمایه در بانک‌هایی نظیر بانک ملی ایران با نسبت کفایت سرمایه منفی ۵ درصد و افزایش این نسبت تا ۱۳ درصد را ندارد. همچنین بانک‌های دولتی یک قانون جاری مربوط به خود تحت عنوان قانون نحوه اداره امور بانک‌ها دارند که این قانون مشخصاً برای بانک‌های دولتی است. در ماده (۱۷) این قانون که تاکنون نیز نسخ نشده است تصریح شده است که نحوه طبقه‌بندی و گروه‌بندی بانک‌های دولتی توسط مجمع عمومی بانک‌ها انجام می‌شود. از طرفی هیأت عالی نیز طبقه‌بندی جدیدی برای بانک‌ها در این دستورالعمل‌ها انجام داده است. موضوعی که مطرح است این است برخی از صاحب‌نظران تشکیک می‌کنند که آیا دستورالعمل مصوب هیأت عالی بانک مرکزی می‌تواند قانون نحوه اداره بانک‌ها را نقض نماید. موضوع بعدی این بود که در کل باید مشخص شود که هر بانکی کار مختص خود را انجام دهد

و همه بانک‌ها به انجام همه امور نپردازند. این موضوع قابل قبول است اما نحوه تطبیق بانک‌ها با این دستورالعمل‌ها امکان‌پذیر نیست. چون این دستورالعمل در آینده به بانک‌ها ابلاغ می‌شود و برای مثال بانک کشاورزی باید مشخص نماید که در کدام طبقه‌بندی بانک‌ها قرار می‌گیرد. به دلیل نسبت کفایت سرمایه کمتر از ۱۳ درصد در طبقه بانک‌های جامع قرار نمی‌گیرد. به دلیل این که این بانک کلیه منابع را به بخش کشاورزی اختصاص داده است در طبقه‌بندی تجاری نیز قرار نمی‌گیرد. اگر بانک تخصصی در نظر گرفته شود، در آینده نمی‌تواند در روستاها سپرده پس‌انداز جذب نماید. ۳۰ الی ۴۰ درصد منابع بانک‌های دولتی، سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز است. برای مثال همین بانک کشاورزی با ۱۶۰۰ شعبه در طبقه بانک‌های توسعه‌ای هم قرار نمی‌گیرد. خواهش من این است که یک تصمیم مهم‌تر از دستورالعمل‌های مصوب شده گرفته شود که نحوه تطبیق بانک‌های موجود با طبقه‌بندی بانک‌های تعریف شده در دستورالعمل‌ها، مشخص شود. در بخش انتهایی همه دستورالعمل‌ها یک بند اضافه شده که تصریح می‌کند، هر بانکی که درخواست تغییر وضعیت به یکی از بانک‌های این دستورالعمل‌ها را دارد، بانک مرکزی این ترتیبات را برای بانک متقاضی مشخص می‌نماید. برای مثال در صورت مراجعه بانک‌ها برای تغییر طبقه‌بندی، چگونه موضوع تطبیق انجام می‌شود؟ در خصوص بانک‌های دولتی نیز با ملاحظه ماده (۱۷) قانون نحوه اداره امور بانک‌ها در نهایت به این نتیجه می‌رسیم که بانک‌های فعلی به همین شکل با یک دوره گذار خیلی طولانی به کار خود ادامه دهند. همکاران من این موضوع را بررسی نموده‌اند که حذف سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز از منابع بانک ملی ایران، حدود ۷ واحد درصد قیمت تمام شده منابع این بانک را افزایش می‌دهد. در سایر بانک‌ها نیز به همین شکل است.

آقای دکتر فرزین: این نکته شما، بسیار نکته با اهمیتی است. بنده بارها به همکاران حوزه نظارت عرض کرده‌ام این موضوع که ما چگونه بانک‌های موجود را با مفاد این آیین‌نامه‌ها تطبیق دهیم، موضوع بسیار با اهمیتی است. در زمان نگارش این آیین‌نامه‌ها نیز تأکید کردم که نگاهی به بانک‌های موجود هم داشته باشید و این آیین‌نامه‌ها را به صورت ایده‌آل ننویسید که با تک تک بانک‌ها دچار مشکل شویم. الان که ۵ مورد آن مصوب شده است و مقرر شده در آینده جلسه‌ای در خصوص چگونگی تطبیق بانک‌ها نیز برگزار شود.

آقای دکتر مرادپور: فرض بفرمایید از فردا این دستورالعمل بانک‌های تخصصی، قرض‌الحسنه و غیره به بانک‌ها ابلاغ شود. برای مثال بانک کشاورزی که طبق شرایط مفاد این دستورالعمل‌ها نمی‌تواند در طبقه بانک‌های تخصصی فعالیت نماید و درخواست فعالیت در طبقه بانک تخصصی نیز ارائه ننمود، چه کاری باید انجام داد؟ بنابراین باید برای بانک‌های مانند بانک کشاورزی، روش ادامه کار مشخص شود. بنابراین، اگر پیش‌بینی شده است که بانک‌های موجود به همین روش فعلی ادامه دهند و در صورت درخواست برای تغییر طبقه و استفاده از تسهیلات آن، به روش اعلامی بانک مرکزی، تطبیق داده شوند، این موضوع باید به صورت شفاف مشخص شود. اگر نظر هیأت عالی این است که این موضوع در دستورالعمل‌ها پیش‌بینی شده است، از آن عبور می‌کنیم ولی اگر پیش‌بینی نشده است، در این خصوص یک بند در هیأت عالی مصوب کنیم. موضوع بعدی این است که، در مورد بانک‌های دولتی با لحاظ مغایرت قانونی که ذکر شد و از نظر ما هم مهم است، همکاران حقوقی راهنمایی بفرمایند. چون در ماده (۴) این دستورالعمل تصریح شده است که، تأسیس و فعالیت موسسه اعتباری دولتی با رعایت مفاد این دستورالعمل و همچنین قوانین ناظر بر موسسات دولتی انجام می‌شود. طبق متن این ماده، اگر نظر شما این است که قانون مذکور، ناظر بر بانک‌های دولتی نیست، نیازی به مصوبه در این خصوص نیست. ولی به نظر بنده، به نظر می‌رسد که طبق متن این ماده، این مغایرت وجود دارد.

آقای دکتر قوامی: قانون‌گذار کار عبث انجام نمی‌دهد. شما باید منظور قانون‌گذار را تأمین نمایید.

آقای دکتر اسماعیل‌زاده: در تمامی این دستورالعمل‌ها، یک بند وجود دارد که تصریح می‌نماید، دستورالعمل تطبیق بانک‌های موجود با این دستورالعمل، در هیأت عالی بانک مرکزی طرح و تصویب می‌شود. تمام دغدغه‌های آقای دکتر مرادپور در خصوص دوره گذار و ترتیبات دوره تطبیق در قالب این دستورالعمل‌ها برطرف خواهد شد و این دستورالعمل‌ها خدمت اعضای هیأت عالی ارائه خواهد شد.

آقای دکتر نوری: به این نکته توجه داشته باشیم که برای مثال این اتفاق قرار نیست فردا رخ دهد. همچنین اجرایی شدن این دستورالعمل‌های تصویب شده در هیأت عالی باید منوط به تصویب دستورالعمل یا برنامه اجرایی تبدیل وضعیت بانک‌های موجود شود. به عبارت دیگر وقتی موضوع برای اجرا ابلاغ می‌شود، پیوست این ابلاغ برای مثال اقدامات اجرایی

بانک ملی ایران تصریح شود. تصمیم هفته گذشته هیأت عالی نیز با این خرد جمعی انجام شد که حتماً باید دوره تطبیق بانک‌ها نیز وجود داشته باشد.

آقای دکتر مرادپور: به عنوان مثال در دستورالعمل مربوط به موسسات تجاری این ماده مندرج در دستورالعمل، منظور مورد نظر ما را بیان نمی‌کند. در ماده آخر تمامی این دستورالعمل‌ها تصریح می‌نماید، موسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته باشند و متقاضی تبدیل به موسسه اعتباری تجاری هستند، طبق یک شیوه نامه انجام می‌شود. برای مثال بانک ملی ایران در عمل نمی‌تواند متقاضی تبدیل به موسسه اعتباری تجاری باشد. چون از لحاظ فنی در صورتی که بخواهد متقاضی تبدیل به موسسه اعتباری تجاری شود، نباید سپرده قرض‌الحسنه جذب کند و اگر این بانک سپرده قرض‌الحسنه جذب نکند، تمامی نسبت‌های مالی و احتیاطی آن دچار تغییر می‌شود. زمانی هم چنین بانک‌هایی برای تبدیل وضعیت مراجعه نمایند، دچار بالاترین می‌شوند.

آقای دکتر ابوالحسنی: مبنای تصویب این دستورالعمل‌ها، قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت ج.ا.ا. است. در بند (الف) ماده (۹) تصریح می‌نماید، بانک مرکزی مکلف است در چارچوب قوانین، تا پایان سال اول برنامه اقداماتی انجام دهد. عبارت «پایان سال اول برنامه» دو تعریف داشت. آیا پایان سال ۱۴۰۳ مد نظر است یا منظور، یک سال از زمان لازم‌الاجرا شدن برنامه است؟ این موضوع در هیأت عالی بحث شد و به منظور تسهیل در انجام امور، یک سال از لازم‌الاجرا شدن برنامه یا همان ۳ مرداد سال جاری مد نظر قرار گرفت. بنابراین قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت ج.ا.ا. در بند (الف) ماده (۹) تصریح می‌نماید، بانک مرکزی مکلف است در چارچوب قوانین، تا پایان سال اول برنامه، دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر موسسات اعتباری را به تفکیک انواع مشتمل بر جامع، تجاری و... متناسب با ماهیت و مقتضیات خاص هر یک تهیه و پس از تصویب در هیأت عالی، ابلاغ نماید. ما این تکلیف قانونی هیأت عالی که مربوط به تصویب این دستورالعمل‌ها است را انجام می‌دهیم و مجدداً جلسه هیأت عالی برگزار می‌کنیم که چگونه بانک‌ها را با این دستورالعمل تطبیق دهیم. در آن جلسه برای موضوع راه حل پیدا می‌کنیم و در این خصوص بحث می‌کنیم.

آقای دکتر مدنی‌زاده: بنده متوجه بحث محدودیت قانونی هستم و موافق هستم به لحاظ رعایت قانون از جهت شکلی، در موعد مقرر این موضوعات را مصوب کنیم. ما با این دستورالعمل‌ها قصد تطبیق بانک‌ها با این دستورالعمل‌ها را داریم ولی باید بررسی کنیم اساساً بعضی از بانک‌ها قابلیت و امکان تطبیق با این دستورالعمل‌ها را دارند یا خیر؟ به همین منظور باید یک بررسی انجام شود که آیا اساساً چنین امکانی برای بانک‌هایی نظیر ملی ایران یا کشاورزی وجود دارد؟ به همین منظور ممکن است در فرآیند تطبیق برای بعضی بانک‌ها نسبت‌ها و الزامات اصلاح شود.

آقای دکتر ابوالحسنی: ما تصویب این دستورالعمل‌ها را به دلیل الزام قانونی انجام خواهیم داد و در آینده شیوه‌نامه تطبیق بانک را در هیأت عالی بررسی می‌کنیم و برخی مواد شیوه‌نامه را برای بانک‌هایی که در فرآیند تطبیق دچار مشکل می‌شوند به بحث می‌گذاریم و اصلاح می‌کنیم.

آقای دکتر محمودپناه: در خصوص این موضوع در شهر مقدس مشهد هم به صورت مبسوط بحث شد و آقای ابیانه نماینده محترم وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز در این باره نظرانی را بیان نمودند. به نظر بنده، جمله‌بندی ماده (۴) بهتر است به این صورت تغییر نماید: موسسات اعتباری دولتی، تابع مقررات تأسیس و اساسنامه خود می‌باشند و فقط نسبت به موضوعاتی که در آن‌ها ذکر نشده، تابع مقررات این دستورالعمل خواهند بود و تفکیک آن‌ها متناسب با ماهیت و مقتضیات خاص آن‌ها در هیأت عالی به تصویب و ابلاغ خواهد رسید. چون ماده (۳۰۰) لایحه اصلاحی قانون تجارت، در خصوص شرکت‌های دولتی و به طور خاص شرکت‌های دولتی موضوع قانون تجارت تصریح دارد. متن پیشنهادی بنده نیز تقریباً اقتباس از همان متن ماده (۳۰۰) لایحه اصلاحی قانون تجارت است. در این ماده نیز تصریح می‌نماید که شرکت‌های دولتی تابع اساسنامه و قوانین خاص خود هستند. ما نمی‌توانیم این موضوع را نادیده بگیریم. در ماده (۴) دستورالعمل‌ها نیز، به نوعی همین موضوع بیان شده است. ماده (۴) دستورالعمل نیز تصریح می‌نماید، تأسیس و فعالیت موسسه اعتباری دولتی با رعایت مفاد این دستورالعمل و همچنین قوانین و مقررات خاص ناظر بر تأسیس و فعالیت موسسه اعتباری صورت می‌گیرد. بنده فقط جمله‌بندی آن را تغییر دادم.

آقای دکتر ابوالحسنی: هم نکته شما نکته درستی است و هم این که در شیوهنامه تطبیق بانکها نیز در صورت عدم امکان تطبیق برخی بانکها، برخی مواد را تغییر می‌دهیم.

آقای دکتر اسماعیل زاده: شیوهنامه تطبیق، در هیأت عالی تصویب می‌شود و اگر دغدغه‌ای وجود داشت در آن شیوهنامه اعمال می‌شود. ولی یک دغدغه بزرگ بنده این است که بانکها باید خودشان را با استانداردهای این دستورالعملها منطبق نمایند و اگر بانکی با این استانداردها فاصله زیادی دارد، ممکن است به جای ۲ سال زمان برای تطبیق به ۵ سال زمان نیاز داشته باشد. ولی نباید به موضوع از این زاویه ورود کرد که شیوهنامه‌های مذکور را متناسب با بانکهایی نظیر ملی ایران یا سپه تدوین نماییم. به این بانکها مهلت بیشتر می‌دهیم و شرایط تطبیق را برای آنها مشخص می‌کنیم.

آقای دکتر ابوالحسنی: عبارت ماده (۴) دستورالعمل تقریباً عبارت عام است. تصریح می‌کند که موسسات اعتباری دولتی طبق این دستورالعمل و قوانین خاص خود عمل می‌نمایند.

آقای دکتر محمودپناه: در ماده (۷) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت ج.ا.ا، اگر بخش بانکهای توسعه‌ای را ملاحظه بفرمایید، تصریح می‌نماید که وزارت امور اقتصادی و دارایی یکی از بانکها را برای بانک توسعه‌ای کاندیدا نماید و اساسنامه این بانک باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. موضوع اساسنامه در بانکهای دولتی، موضوع قانونی بسیار مهمی است که قانون‌گذار به صورت جداگانه آن را ذکر می‌نماید. نظر بنده این است که عبارت «اساسنامه» نیز به ماده (۴) دستورالعمل اضافه شود و همچنین در خصوص تعیین تکلیف بانکهای موجود نیز هیأت عالی تصمیم بگیرد. چون در ماده (۱۷) قانون نحوه اداره امور بانکها تصریح می‌کند که مجمع عمومی این کار را انجام دهد و چون قانون برنامه متأخر از قانون فوق است و موضوع را به هیأت عالی مرتبط نموده، نظر بنده این است که در هیأت عالی طرح شود. مجدداً جمله پیشنهادی جایگزین ماده (۴) دستورالعمل را قرائت می‌کنم. موسسات اعتباری دولتی تابع قوانین تأسیس و اساسنامه‌های خود می‌باشند. این قسمت عیناً از ماده (۳۰۰) لایحه اصلاحی قانون تجارت اقتباس شده است. ادامه متن به این شکل است که فقط نسبت به موضوعاتی که در آن ذکر نشده، تابع مقررات این دستورالعمل می‌شوند.

آقای دکتر ابوالحسنی: به نظر بنده فقط عبارت «اساسنامه خود» بعد از عبارت «و همچنین» به ماده (۴) دستورالعمل اضافه شود. همچنین بعد از تصویب این دستورالعمل در متن مصوبه تصریح می‌شود که شیوه‌نامه تطبیق این بانک‌ها متعاقباً در هیأت عالی تصویب می‌شود.

آقای دکتر دانش جعفری: اگر برای بانک‌های دولتی نیاز به اصلاح اساسنامه باشد، باید در مجلس شورای اسلامی تصویب شود؟ این موضوع موجب طولانی شدن فرآیند انجام کار می‌شود.

آقای دکتر اسماعیل زاده: حل چنین چالش‌های فقط از طریق تصویب قانون بانکداری امکان‌پذیر است.

آقای دکتر محمودپناه: اگر وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز یک بانک را برای تبدیل شدن به بانک توسعه‌ای کاندیدا نماید و مجلس اساسنامه بانک توسعه‌ای را تصویب نماید که این بانک برای مثال توسعه‌ای است، هیچ قدرت یا نهادی نمی‌تواند این بانک را به بانک تجاری یا سایر انواع بانک تبدیل نماید. عرض بنده این است که قانون‌گذار در اساسنامه به صراحت نوع بانکداری را برای آن بانک مشخص می‌نماید.

آقای دکتر ابوالحسنی: با این اصلاح در ماده (۴) اگر دوستان موافق هستند رای‌گیری کنیم.

آقای دکتر مدنی‌زاده: در تبصره (۲) ماده (۱۸) دستورالعمل شرایطی برای اشخاص حقوقی مؤسس ذکر شده است.

آقای دکتر فرزین: این دستورالعمل مربوط به موسسات اعتباری جامع است؟

آقای دکتر اسماعیل زاده: این دستورالعمل، مادر محسوب می‌شود و برای کل موسسات اعتباری استفاده می‌شود. هر کدام از موسسات اعتباری اگر ترتیبات خاصی داشته باشند، در دستورالعمل‌های مربوط به طبقه خاص آن‌ها مشخص می‌شود. به عبارت دیگر این دستورالعمل، قاعده عام تأسیس موسسات اعتباری است.

آقای دکتر مدنی زاده: در بند مذکور یک شرط لحاظ شده که اشخاص حقوقی موسس در طول سه سال گذشته هیچ گونه بدهی غیرجاری به بانکها نداشته باشند. به نظر این شرط بسیار سخت گیرانه است. بند (ب) ماده (۱۸) تصریح می نماید که دارندگان بیش از ۵۰ درصد سهام موسسات اعتباری باید در طول سه سال گذشته فاقد بدهی غیرجاری باشند.

آقای دکتر نوری: اگر بنده امکان تدوین دستورالعمل را داشتیم، شرطی را در دستورالعمل لحاظ می کردم که دارندگان بدهی غیرجاری به شبکه بانکی حتی امکان حرف زدن هم نداشته باشند.

آقای دکتر مدنی زاده: ما در شرایطی این دستورالعمل را مصوب می کنیم که شرایط اقتصادی نوسان بالایی دارند. ممکن است بخشی از بدهی غیرجاری فعالان اقتصادی ناشی از عوامل دیگری باشد.

آقای دکتر ابوالحسنی: بنابراین پیشنهاد شما این است که این مدت در دستورالعمل به دو سال یا یک سال کاهش یابد؟ به عبارت دیگر اگر شخصی قبلاً هم بدهی غیرجاری داشته و آن را تعیین تکلیف نموده، بتواند سهامدار بالای ۵۰ درصد موسسات اعتباری باشد.

آقای دکتر فرزین: در حال حاضر سهامداران فعلی بانکها بجز دولت، هیچ کدام بدهی غیرجاری به بانکها ندارند. چون اگر شخصی خودش سهامدار بانک بوده و دارای بدهی غیرجاری باشد، قابل قبول نیست. بنابراین اگر بانکهای فعلی را بخواهیم با متن این دستورالعمل تطبیق دهیم، همه سهامداران بانکها این شرط را دارند و بدهی غیرجاری به شبکه بانکی ندارند.

آقای دکتر نوری: روشی الان به ذهنم رسید که اشخاص می توانند شرط نداشتن بدهی غیرجاری در سه سال گذشته را رعایت نکنند. فرض کنید بانکی در بازار سرمایه حضور دارد، اگر سهامداران خیلی خرد اقدام به خرید سهام گروهی نمایند، آیا این موضوع نیز رصد می شود؟ به عبارت دیگر شخص می تواند هم بدهی غیرجاری داشته باشد و هم از طریق خرید سهام بسیار خرد به صورت غیر رسمی سهامدار بالای ۵۰ درصد بانک باشد.

آقای دکتر محمدپور: امکان جمع ۵۰ درصد سهام بانک به صورت خرد در بازار سرمایه وجود ندارد و بسیار دشوار است.

آقای دکتر ابوالحسنی: دوستان اگر موافق هستند، رأی گیری کنیم. دوستانی که با این اصلاح ماده (۴) دستورالعمل و اضافه کردن کلمه اساسنامه به متن این ماده موافق هستند، اعلام رأی بفرمایند. تصویب شد.

• مشروح مذاکرات بند (۴)

آقای دکتر افشار: استعلامی از سوی شعبه دادگاه تهران دریافت شده است که مربوط به پرونده ای می باشد که بانک مرکزی از یک شرکت پرداخت یار شکایت کرده است. در این پرونده مسیری طی شده و نهایتاً قاضی پرونده استعلامی از هیأت عالی بانک مرکزی نموده است. حوزه حقوقی فناوری مرکزی به این استعلام پاسخ داده اند که قاضی آن را نپذیرفته است و اعلام نموده که از هیأت عالی استعلام شده است و این مرجع می بایست پاسخ استعلام را بدهد.

آقای گودرزی: سؤال شعبه ۱۰۶۴ دادگاه کیفری به این شرح است که قبل از تصویب قانون بانک مرکزی ج.ا.ا، آیا فعالیت شرکت های پرداخت یار، عملیات بانکی محسوب می شود و نیاز به اخذ مجوز از این بانک دارد یا خیر؟ در ماده (۳۷) قانون جدید بانک مرکزی، به لزوم اخذ مجوز اشخاصی که در حوزه نظام های پرداخت فعالیت می کنند اشاره شده است. قبل از تصویب قانون بانک مرکزی، عملیات بانکی در قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی تعریف شده است. در آئین نامه های قانون مبارزه با پولشویی و ماده (۱۴) قانون الحاقی هم اشاره شده است که هرگونه خدمات نقل و انتقال وجوه، عملیات بانکی است و نیاز به اخذ مجوز دارد که سابقه مقررگذاری ۱۴ ساله در این حوزه داشتیم و پرونده های متفاوتی در دیوان عدالت اداری مطرح شده و دفاع کرده ایم. در حال حاضر، به طور خاص، به علت آنکه شعبه ۱۰۶۴ مرجع تشخیص عملیات پولی و بانکی را شورای پول و اعتبار و سپس با تصویب قانون بانک مرکزی، هیأت عالی می داند، اصرار دارد که هیأت عالی اعلام کند که آیا فعالیت شرکت های پرداخت یار در زمره عملیات بانکی قرار دارد یا خیر؟

آقای دکتر دانش جعفری: اگر این رویه تسری یابد و همه محاکم نامه بزنند و اعلام کنند که هیأت عالی نظر بدهد، آیا این شیوه اجرایی است؟

آقای دکتر ابوالحسنی: ابتدا بفرمایید وظیفه شرکت‌های پرداخت یار چیست؟

آقای دکتر مانی یکتا: از نظر حوزه نظام‌های پرداخت و بر اساس نص صریح قانون پولی و بانکی، شرکت‌های پرداخت یار به علت آنکه در حال انجام واسطه‌گری وجوه هستند، کاملاً عملیات بانکی انجام می‌دهند.

خانم دکتر مؤمن واقفی: در سال ۱۳۹۹ به علت آنکه مجوز PSP اعطا نمی‌شد، برای تسهیل بازار پرداخت و ایجاد فضا برای فعالیت ذینفعان جدید، مجوز پرداخت یار مطرح شد. بنابراین، این شرکت‌ها مشابه PSP ها در حوزه پرداخت فعالیت دارند. PSP یک سری محدودیت‌های سنگین‌تری مثل سرمایه اولیه دارد ولی شرکت‌های پرداخت یار، شروط مختصرتری برای فعالیت دارند. این شرکت‌ها به نوعی، تجمیع‌کننده محسوب می‌شوند و پشت IPG قرار می‌گیرند و پذیرنده‌های کوچک مثل کسب و کارهای خانگی (فعالیت‌هایی که نمی‌توانستند از یک PSP بزرگ سرویس بگیرند) را این شرکت‌ها سامان‌دهی می‌کنند؛ مانند ایجاد درگاه‌های پرداخت و ابزارهای لازم برای مدیریت کسب و کارهای کوچک خانگی. به طور خلاصه، نقش اصلی این شرکت‌ها در صنعت پرداخت می‌باشد.

آقای گودرزی: مطابق تبصره (۲) ماده (۱۰۸) آئین‌نامه ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، انجام هرگونه خدمات نقل و انتقال ریالی، عملیات بانکی محسوب می‌شود و منوط به داشتن مجوز لازم از بانک مرکزی ج.ا.ی. باشد.

آقای دکتر ابوالحسنی: از سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۲، این قانون حاکم بوده است.

آقای دکتر مدنی‌زاده: علت آنکه این موضوع از هیأت عالی استعلام شده این است که این مرجع، محل رجوع و تفسیر قانونی است که بر شورای پول و اعتبار سابق حاکم بوده است. در واقع به استناد قانون پولی و بانکی سال ۱۳۵۱، باید رأی بدهیم و در خصوص سایر قوانین کشور و آئین‌نامه‌ها تفسیری نمی‌کنیم؛ لذا، به لحاظ حقوقی، فقط مرجع پاسخ‌دهی و تفسیر قانون پولی و بانکی کشور و آئین‌نامه‌های مترتب بر آن هستیم. قاضی ممکن است به ماده‌های قانونی استناد کند اما هیأت عالی نمی‌تواند چنین اقدامی کند. هیأت عالی در پاسخ به استعلام دادگاه کیفری، باید نظر کارشناسی خود را در خصوص قانون پولی و بانکی و آئین‌نامه‌ها بدهد. سوال این است که به عنوان کارشناس حوزه بانکی، آیا پرداخت

یار را به عنوان عملیات بانکی می‌شناسیم یا خیر؟ در قانونی که در حال اجرا است و به تصویب مجلس هم رسیده، پرداخت یار جزء عملیات بانکی شناخته نشده است. اگر به این موضوع رأی داده شود، به این معنی است که بر اساس قانون پولی و بانکی سال ۱۳۵۱ تا ۱۴۰۲، فعالیت این شرکت‌ها در زمره عملیات بانکی بوده است ولی الان جزء عملیات بانکی محسوب نمی‌شود.

آقای دکتر شیریحیان: قاضی در خصوص مستندات قانونی از هیأت عالی استعلام نکرده است و صرفاً نظر کارشناسی هیأت عالی در خصوص این موضوع را می‌خواهد.

آقای دکتر مدنی‌زاده: قاضی خیلی دقیق سؤال کرده است که مستند به فلان بند قانون بانک مرکزی و ناظر بر بند ماده (۳۰) و (۱۸) قانون پولی و بانکی سال ۱۳۵۱، با اصلاحات و الحاقات بعدی، نظر کارشناسی بدهید که آیا فعالیت این شرکت‌ها در زمره اشتغال به عملیات بانکی محسوب می‌شود یا خیر؟

آقای دکتر بحرینی: فرض بفرمایید الان شورای پول و اعتبار هستیم و این سوال از شورای پول و اعتبار شده است. اینکه موظف هستیم فقط به استناد قانون پولی و بانکی پاسخ بدهیم، محل بحث است. قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، اشاره دارد که هرگونه مداخله در نقل و انتقال پول، عملیات بانکی محسوب می‌شود. مرجع تعیین مصداق این ماده قانونی کیست؟ چه کسی تعیین می‌کند که نقل و انتقال پول انجام می‌شود یا خیر؟ تعیین تکلیف این موضوع با بانک مرکزی است. بنده معتقد هستم که اشاره به این بند قانونی، پاسخ دقیقی است و نیازی نیست که در قانون پولی و بانکی به دنبال مستند قانونی باشیم.

آقای دکتر ابوالحسنی: دوستانی که موافق هستند فعالیت شرکت‌های پرداخت یار در زمره عملیات بانکی قرار دارد، رأی بدهند؛ تصویب شد.

جلسه با ذکر صلوات بر محمد و آل محمد (ص) خاتمه یافت.